

## Oplossingenkaart: voorlichting, instructie en toezicht

### Algemeen

Bij de toepassing van veel van de beschreven maatregelen is de medewerking van werknemers vereist. Een probleem is dat werknemers maatregelen als regelmatig schoonmaken, wegzuigen van stof in plaats van wegsprengen met perslucht, dragen van adembescherming en goede bediening van kleppen en handschuiven als lastig ervaren. Veel werknemers zijn nog onvoldoende bekend met de risico's van houtstof en geluid en/of realiseren zich niet wat de consequenties van langdurige hoge blootstelling aan houtstof en geluid kunnen zijn. Voor een goede toepassing van genoemde maatregelen is het daarom allereerst van belang te werken aan bewustmaking van werknemers door het geven van voorlichting over de risico's, het geven van instructies waarin wordt aangegeven hoe door werknemers bij houtbewerking en –verwerking gehandeld moet worden ter beperking van blootstelling aan houtstof en geluid en tot slot het houden van toezicht door leidinggevenden.

### Voorlichting

Voorlichting kan door bedrijven zelf gegeven worden aan de hand van verschenen voorlichtingsmateriaal over houtstof (brochures, artikelen in de vakpers), maar kan ook verzorgd worden door adviseurs uit arbodiensten of adviesbureau's. Uit de praktijk blijkt dat het geven van voorlichting niet een éénmalige activiteit moet zijn, maar met enige regelmaat (bijvoorbeeld jaarlijks) herhaald dient te worden.

Voorbeelden van voorlichtingsmateriaal waarvan gebruik gemaakt kan worden zijn:

- Brochure 'geluidoverlast: dat hoort niet'. Uitgave SIVAG, Almere
- Arbo-informatieblad AI-4 (Lawaai op de arbeidsplaats) van het Ministerie van SZW
- Brochure 'stof tot nadenken'. Uitgave SIVAG, Almere
- Folder 'stof tot nadenken'. Uitgave SIVAG, Almere
- Brochure 'terugdringing houtstof'. Uitgave B&Hbond FNV, CBM, H&Bbond CNV, NBvT en VVNH
- Uitgave 'Houtstofarm produceren' Uitgave B&Hbond FNV, CBM, H&Bbond CNV, NBvT en VVNH

### Werkinstructies

De volgende stap is het opstellen van werkinstructies. Hiervoor zijn een aantal algemene instructies te geven die in praktisch alle werksituaties zijn toe te passen. Deze instructies zijn onderstaand weergegeven. Daarnaast kan het nodig zijn voor specifieke bewerkingen nadere instructies op te stellen. Geadviseerd wordt om werknemers te betrekken bij het uitzoeken van de meest optimale werkwijze ter beperking van geluid- en houtstofblootstelling. Dit heeft twee voordelen. Allereerst zijn het de werknemers die de bewerkingen uitvoeren en dus het meest zicht hebben op de mogelijkheden om blootstelling aan geluid en houtstof zoveel mogelijk te beperken. Op de tweede plaats zullen werknemers meer gemotiveerd zijn om door henzelf uitgezochte werkmethoden te gebruiken dan werkmethoden die "van bovenaf " worden opgelegd.

Werkinstructies zullen door werknemers alleen worden nageleefd als ze de zin ervan inzien en als ze in de gelegenheid worden gesteld ze toe te passen. Dit laatste heeft betrekking op de middelen en de tijd. Goed hanteerbare stofzuigers, goed vormgegeven zuigmonden, (beschikbaarheid van) gehoorbescherming en adembescherming met een hoog draagcomfort zullen sneller gebruikt worden dan middelen met een lager gebruiksgemak of draagcomfort. Continu werken met krappe plannings, hoge werkdruk, veel overwerk zijn niet bevorderlijk voor het aandacht besteden aan schoonmaken van machines en werkomgeving.

Algemene instructies voor werknemers:

- Zorg ervoor dat tijdens bewerking omkastingen, kappen, cabines, panelen, etc. altijd gesloten zijn.
- Maak bij bewerking van hout zoveel mogelijk gebruik van afzuiging. Plaats de afzuigkap of vangbak altijd zo dicht mogelijk op het werkstuk en sluit de bewerking zoveel mogelijk af van de omgeving.
- Maak altijd goed gebruik van de handschuiven. Zorg ervoor dat de handschuiven open zijn, wanneer met een machine gewerkt gaat worden; zet de schuiven dicht aan het einde van de bewerking.

- Gebruik zo min mogelijk perslucht voor schoonmaken ([figuur 1](#)). Maak zoveel mogelijk schoon door het wegzuigen ([figuur 2](#)). Gebruik eventueel een wisser voor het bijeenvegen van krullen en spaanders. Veeg niet met een bezem ([figuur 3](#)).
- Gebruik zo min mogelijk perslucht voor het reinigen van werkkleding.
- Maak machine en werkomgeving regelmatig schoon. Zorg ervoor dat telkens na bewerking van een grote partij de machine en omgeving wordt schoongemaakt. Laat aan het einde van de werkdag de machine en werkomgeving schoon achter. Verwijder stof door wegzuiging (niet blazen). Veeg eventueel spaanders en krullen met een wisser bijeen en deponeer afvalhout in de opvangbakken bij de machines.
- Werk zoveel mogelijk met “schoon” materiaal. Maak materialen voor of na de bewerking schoon door het wegzuigen van houtstof (bijvoorbeeld bij schuren).
- Draag altijd gehoor- en adembescherming in die situaties en bij die bewerkingen waarvoor dat wordt aangegeven.
- Meld onmiddellijk defecten, beschadigingen of slijtage. Dit geldt voor zuigmonden, aanzuigslangen, leidingen, handschuiven, filters, veegluiken, etc. Maar natuurlijk ook voor de machines en gereedschappen zelf.

### **Toezicht**

Als aan alle bovenstaande voorwaarden is voldaan, is er nog één ander aspect waaraan aandacht moet worden besteed. Dat is het houden van toezicht. Ondanks goede voorlichting, instructie, middelen en beschikbare tijd is het van belang dat een werkgever zijn medewerkers continu motiveert de afgesproken instructies na te leven, er op toe te zien dat ze nageleefd worden, en medewerkers ook erop aan te spreken bij het nalaten daarvan (zonedig met sancties). Het houden van toezicht is een onmisbaar onderdeel voor het welslagen bij de invoering van organisatorische maatregelen ter beperking van houtstofblootstelling. Het houden van toezicht door leidinggevenden houdt overigens ook in dat deze het goede voorbeeld dienen te geven!